

ПЛОЧНИК 2016.

ПОЉОПРИВРЕДНА ШКОЛА "РАДОШ ЈОВАНОВИЋ СЕЉА" ПРОКУПЉЕ
ПОМОГЛА ЈЕ ВЕЛИКУ НАУЧНУ ЖУРКУ У ПЛОЧНИКУ 20. МАЈА 2016.

Плочник је археолошки локалитет Винчанске културе у истоименом селу, крај обале Топлице и недалеко од Прокупља. Комплекс насеља из млађег каменог доба (постојало је од 5500. до 4700. године п. н. е) се простире на површини од око 110 хектара, а открића из прве деценије XXI века указују да је реч о најстаријем металуршком месту на свету. Сам локалитет је значајан и по пронађеним остацима керамике и примерцима фигуралне пластике.

Неолитско насеље је открио 1927. године Миодраг Грбић, тадашњи кустос Народног музеја у Београду, који је вршио археолошка истраживања на траси пруге Прокупље-Куршумлија. Само насеље је чинило неколико целина, које су се простирале на површини, од око 110 хектара, ограниченој са три стране водотоковима (Топлицом са југа, Бацком реком са истока и Паљевском реком са запада).

Његови становници су се бавили пољопривредом, а основни материјал за израду оруђа је био камен. У склопу налазишта је пронађено доста керамичких посуда, али и предмета и оруђа израђених од камена и бакра.

У Плочнику су током ранијих истраживања пронађени бакарни предмети, као и руде азурит и малахит, које се топе на 700°C и из којих се добија бакар. Раније су се ови налази тумачили случајним укопавањем у археолошки слој који одговара неолиту. Истраживања вођена од 1996. до 2008. године, којима су руководили археолози Душан Шљивар из Народног музеја у Београду и Јулка Кузмановић-Цветковић, кустос Народног музеја Топлице, доказали су да налази нису случајно доспели у неолитски слој. Њихов тим је током 2007. и 2008. године пронашли две земљане пећи квадратног облика, за које се претпоставља да су служиле за топљење метала.

Пећи су смештене унутар већих грађевина, а уз њих су откривене и дуваљке направљене од печене земље. Поред њих су пронађени бакарни лимови, који указују да је ту обављана производња бакра. Откривене су и рупе дубине 2,5 и пречника 8 метара у којима није пронађен археолошки материјал. Сматра се да су у питању тзв. „металуршке јаме“, а у њима су пронађени пепео и гар, који настају услед сагоревања на високим температурама, на основу чијег састава се може закључити да се на том месту топио бакар.

Досадашњим истраживањима још увек нису пронађени коришћени калупи, одбачена шљака, као ни рудници из којих је добијана руда. Лежишта азурита и малахита постоје око Топлице, Косанице и Бањске реке у близини Плочника, а претпоставља се да су нека од њих открили становници овог насеља у потрази за каменом погодним за обраду.

Откриће металуршких пећи у Плочнику, мења досадашња схватања о почетку људског рударства и металургије, који је око пола миленијума старији него што се то до сада мислило. Сам Плочник, као средиште јужновинчанске културе, постао је најстарији металуршки, а самим тим и индустријски центар, пронађен на свету.

На овом локалитету је августа 2013. пронађен прстен од бакра стар 7 хиљада година. Претходне 2012. године пронађена је минђуша и перле. Ово указује да је у Плочнику била прва јувелирница у Европи.

Почетком септембра 2009. године је започела изградња реконструкције неолитског села, а постоје и замисли да се локалитет туристичким возом повеже са Прокупљем, Куршумлијом и Ђавољом Вароши.

Народни музеј „Топлице“ и Техничка школа „15. мај“ у Прокупљу, организовали су Велику научну журку која је у Архео парку „Плочник“ окупила око 300 учесника. Након добродошлице у неолитско село, које је учесницима пожелела Јулка Кузмановић–Цветковић археолог, одржано је предавање о неолиту, као и практично показивање израде тканине и предмета од глине, спремања неолитског хлеба, топљење руде, као и низ спортских активности, као што је скакање из места у даљ, бацање камена с рамена, прескакање лијане.

У оквиру програма представљена је књига „Винча-знамење богова“, аутора Ивана Драјзл, одржана су и научна предавања из области физике, астрономије и археологије.

Поред организатора, Народног музеја „Топлице“ и Техничке школе „15. мај“ у Прокупљу, одржавање Велике журке у Плочнику, која је организована у оквиру манифестације „Десет дана од 10 до 10“, помогли су „Планинка“, Куршумлија, ШОСО „14. октобар“ Ниш, Пољопривредна школа „Радош Јовановић Сеља“ Прокупље и Центар за обуку возача „Смер“ Прокупље.

Хвала на пажњи!